

HOMERAS
ILIADA
IR
ODISĖJA

óbuolys.

Homeras. J. W. Cooko graviūra, 1825 m.

HOMERAS

ILIADA
IR
ODISĖJA

Iš senosios graikų kalbos vertė
ANTANAS DAMBRAUSKAS

TURINYS

KARO IR KELIONIŲ NAMO GIESMĖS

KARO GIESMĖS.....	14
GRĮŽIMO POEMA.....	16
HOMERO KŪRINIŲ VERTIMAI Į LIETUVIŲ KALBĄ	19

ILIADA

Pirmoji giesmė	
MARAS STOVYKLOJE. ACHILO PYKTIS.....	25
Antroji giesmė	
AGAMEMNONO SAPNAS. MĖGINIMAS.	
BOJOTIJA, ARBA LAIVŲ KATALOGAS.....	47
Trečioji giesmė	
PRIESAIKOS. APŽIŪRA NUO TROJOS SIENŲ.	
ALEKSANDRO IR MENELAJO DVIKOVA	75
Ketvirtoji giesmė	
PRIESAIKOS SULAUŽYMAS. AGAMEMNONAS APŽIŪRI KARIUOMENĘ.....	91
Penktoji giesmė	
DIOMEDO ŽYGLIAI	109
Šeštoji giesmė	
HEKTORO IR ANDROMACHĖS PASIMATYMAS	139
Septintoji giesmė	
HEKTORO DVIKOVA SU AJANTU. NUKAUTŲJŲ LAIDOJIMAS.....	157
Aštuntoji giesmė	
NUTRAUKTOJI KOVA	173

Devintoji giesmė	
PASIUNTINIAI PAS ACHILĄ, MALDAVIMAI	192
Dešimtoji giesmė	
DOLONĖJA.....	216
Vienuoliktoji giesmė	
AGAMEMNONO ŽYGLAI.....	235
Dvyliktoji giesmė	
KAUTYNĖS PRIE MŪRO	262
Tryliktoji giesmė	
KAUTYNĖS PRIE LAIVŲ	277
Keturioliktoji giesmė	
DZEUSO APGAVIMAS.....	304
Penkioliktoji giesmė	
ATMUŠIMAS NUO LAIVŲ.....	322
Šešioliktoji giesmė	
PATROKLĖJA	346
Septynioliktoji giesmė	
MENELAJO ŽYGLAI.....	374
Aštuonioliktoji giesmė	
GINKLŲ KALIMAS.....	399
Devynioliktoji giesmė	
APMAUDO ATLYŽIMAS	421
Dvidešimtoji giesmė	
DIEVŲ KOVA.....	435
Dvidešimt pirmoji giesmė	
KOVA UPĖS PAKRANTĖJE.....	451
Dvidešimt antroji giesmė	
HEKTORO ŽUVIMAS	471
Dvidešimt trečioji giesmė	
VARŽYBOS PATROKLO GARBEI	488
Dvidešimt ketvirtoji giesmė	
HEKTORO KŪNO ATVADAVIMAS	517

ODISEJA

Pirmoji giesmė	
DIEVŲ SUSIRINKIMAS. ATĖNĖS PATARIMAI TELEMACHUI	547
Antroji giesmė	
ITAKIEČIŲ VYRIJA. TELEMACHO KELIONĖ	562
Trečioji giesmė	
PILE.....	576
Ketvirtoji giesmė	
LAKEDAIMONE.....	592
Penktoji giesmė	
ODISĖJO PLAUSTAS	619
Šeštoji giesmė	
ODISĖJAS ATVYKSTA PAS FAJAKUS	635
Septintoji giesmė	
ODISĖJAS ATEINA PAS ALKINOJĄ	646
Aštuntoji giesmė	
ODISĖJAS SUSIPAŽIŖSTA SU FAJAKAIS	657
Devintoji giesmė	
PASAKOJIMAI PAS ALKINOJĄ. KIKLOPAI.....	676
Dešimtoji giesmė	
AJOLAS, LAISTRIGONAI, KIRKĖ	694
Vienuoliktoji giesmė	
NUMIRĖLIŲ ŠALIS	714
Dvyliktoji giesmė	
SEIRĖNĖS, SKILĖ, CHARIBDĖ, HELIJO JAUČIAI	734
Tryliktoji giesmė	
ODISĖJAS IŠPLAUKIA IŠ FAJAKŲ ŽEMĖS IR PARVYKSTA ITAKĖN.....	750
Keturioliktoji giesmė	
ODISĖJO SUSIBIČIULIAVIMAS SU EUMAJU	764
Penkioliktoji giesmė	
TELEMACHAS APLANKO EUMAJĄ	781

Šešioliktoji giesmė	
TELEMACHAS ATPAŽĮSTA ODISĖJĄ	799
Septynioliktoji giesmė	
TELEMACHO SUGRĮŽIMAS Į ITAKĘ	815
Aštuonioliktoji giesmė	
ODISĖJO KUMŠTYNĖS SU IRU	835
Devynioliktoji giesmė	
ODISĖJO IR PENELOPĖS PASIKALBĖJIMAS. KOJŲ MAZGOJIMAS.....	849
Dvidešimtoji giesmė	
PRIEŠ IŠŽUDANT JAUNIKIUS	868
Dvidešimt pirmoji giesmė	
LANKO PADAVIMAS.....	881
Dvidešimt antroji giesmė	
JAUNIKIŲ IŠŽUDYMAS	895
Dvidešimt trečioji giesmė	
PENELOPĖ ATPAŽĮSTA ODISĖJĄ	911
Dvidešimt ketvirtoji giesmė	
ANTRĄKART NUMIRĖLIŲ ŠALY. SUSITAIKYMAS	923

PAAIŠKINIMAI

ILIADA	943
ODISĖJA.....	957
MITOLOGINIŲ IR GEOGRAFINIŲ VARDŲ BEI PAVADINIMŲ ŽODYNAS.....	971

KARO IR
KELIONIŲ NAMO
GIESMĖS

DALIA DILYTĖ

Beveik prieš tris tūkstančius metų gyveno pirmasis Europos poetas Homeras, maloningai dievų apdovanotas dainius, pranašas ir išminčius, sukūręs du epus: *Iliadą* ir *Odisėją*. Kildavo ir griūdavo miestai, atžlegėdavo ir nužlegėdavo karai, augo ir mirė žmonių kartos, o Homeras buvo ir tebėra epochų kultūros mastas ir rodiklis, pirmasis ir nepralenkamas, nes ilgoje šimtmečių grandinėje tėra tik keli jam prilygstantys. Per daugybę metų išsityrinė jo biografijos faktai, išnyko smulkmenos, ir jau seniai niekas nebegali pasakyti nei iš kur jis kilęs, nei kas jo tėvai, nei kada jis gyveno. Kadaisė septyni miestai varžėsi dėl teisės vadintis Homero tėvyne, bet ilgainiui ginčas neteko prasmės, nes dainius tapo visų graikų, o vėliau ir visos žmonijos poetu. Liko tik vardas ir seno neregio mūzų globotinio įvaizdis. Antika šį vardą tardavo su didele pagarba, nes Homerą laikė ne tik pirmuoju poetu, bet ir pirmuoju mokytoju, filosofu ir nesvyruodama pridėdavo prie jo vardo epitetą „dieviškasis“. Manoma, kad VI a. pr. Kr. buvo išleisti pagal galimybes kanonizuoti poemų tekstai. Atsiradus filologijos mokslui (III–II a. pr. Kr.), Dzenodotas Efesietis, Aristarchas Samotrakietis, Aristofanas Bizantietis ir kiti leido Homero veikalų komentarus, aiškindami realijas, pasenusius žodžius, mitologijos dalykus, taisydami dėl daugybės perrašinėjimų atsiradusias klaidas, nurodinėdami kai kuriuos nenuoseklumus. Pagal graikų abėcėlės raidžių skaičių kiekvieną poemą jie suskirstė į dvidešimt keturias giesmes.

Praėjus dviem su puse tūkstančio metų nuo Homero laikų, kai kuriems XVIII ir XIX a. mokslininkams kilo minčių, jog graikų dainiaus epai yra tautosakinės, o ne literatūrinės kilmės kūriniai, esą kažkokie liaudies kūrybos užrašinėtojai sujungė į daiktą paplitusias nežinomų

kūrėjų pavienės giesmės. Ši idėja randa šalininkų ir mūsų laikais, tačiau dabar didžioji dauguma homerologų yra įsitikinę, kad Homero epai yra ne sakytinės, o rašytinės kūrybos rezultatas, nes jie paženklinai daugybe individualaus kūrėjo ženklų. Taigi, Homeras, matyt, iš tiesų rašė, iš tiesų sėdėjo su rašikliu rankoje, o ne vien giedojo klajodamas su lyra po helėnų pasaulį.

Manoma, kad Homero gyventa IX a. pr. Kr. ar VIII a. pr. Kr. pradžioje. Antroje šio amžiaus pusėje jo epai jau gerai žinomi visur, kur tik gyventa graikų. Tai rodo molinė tų laikų taurė, rasta vienoje Neapolio įlankos salelėje su eiliuotu įrašu, prasidedančiu žodžiais: „Aš – Nestoro taurė“. Be abejo, ilgaamžis Pilo senis iš jos niekada negėrė, bet jos meistras turėjo būti girdėjęs ar skaitęs apie puikiąją balandžių atvaizdais papuoštą *Iliadoje* aprašytą Nestoro taurę (*Il.* XI. 632–637). Kodėl tas meistras šitaip užrašė, tenka tik spėlioti: gal jis buvo linksmas pokštininkas, o gal užrašas privalėjo skambėti kaip savotiškas užkeikimas.

Abu epai sukurti Trojos karo, datuojamo XIII a. pr. Kr., motyvais. Dėl Trojos karo, kaip ir dėl Homero, buvo ir yra įvairių abejonių. Kai kurie mokslininkai mano, kad tokio karo nebuvo, kad jį pramanė Homeras. Trojos buvimo ir sugriovimo paneigti negalima, nes Henrikas Schliemannas (1822–1890) atkasė ją 1871 m., bet tvirtinama, kad kariavo ne achajai. Tokia nuomonė nėra populiari, nors šiek tiek šalininkų turi.

Taigi jei Homeras gyveno VIII a. pr. Kr., o Trojos karas įvyko XIII a. pr. Kr., dieviškasis dainius nebuvo nei to karo dalyvis, nei amžininkas. Poetas vaizdavo prieš penkis šimtus metų gyvenusius žmones, jų darbus, džiaugsmus ir sielvartus. Prosenelių epocha atrodė šviesi ir didinga, o jų žygiai – milžiniški. Nežinia, ar visuomet epas gimsta iš praities heroizmo ilgesio, bet Homero poemos atsirado iš meilės protėvių žygiams. Autorius galbūt buvo matęs Mikėnų epochos milžiniškų pilių griuvėsius, herojų pilkapius, matyt, sėmėsi informacijos iš mitų ir pasakojimų, iš rapsodų dainų. Poemose randame nemaža Mikėnų kultūros elementų: galingos pilys, didžiuliai, net kario kojas dengiantys skydai, šerno iltimis apkaustyti šalmai, bronziniai ginklai. Neišvengė poetas ir savo epochos atgarsių: Mikėnų laikų karvedžiai,

matyt, kaudavosi važiuodami karo vežimais (vienas vadeliodavo, kitas darbuodavosi ietimi), o Homero poemų veikėjai dažniausiai iš jų išlipa ir ietis mēto, o ne duria, nepaleisdami iš rankų. Mikėnų epocha nežinojo geležies, o Homero vartojamos metaforos „geležinė širdis“, „geležinis dangus“ rodo, kad jo laikais geležis turėjo būti labai paplitusi, jei būdvardis vartojamas net perkeltine prasme.

KARO GIESMĖS

Iliados tema pasirinkęs Trojos karą, Homeras vaizduoja ne visą Trojos karą ir net ne vieno herojaus likimą, tarkim, nuo pirmojo mūšio iki garbingos žūties, o tik vieną Trojos karo epizodą, vadinamą Achilo pyktiu. Epas ir prasideda žodžiu „pyktis“: *Pyktį Pelėjo sūnaus Achilo, deive, giedoki* (Il. I. 1). Achilo pyktis yra pagrindinis motyvas, organizuojantis pradmuo, pajungęs visus kitus elementus, kurie išdėstyti griežtai apgalvota seka. Vaido achajų stovykloje situacija padeda atskleisti viso Trojos karo panoramą. Poetas prisimena achajų ir trojiečių konflikto priežastį – deivių ginčą dėl gražiausiai skirtu obuolio ir Pario sprendimą, mini Helenos pagrobimą, Poemos veiksmas vyksta devintaisiais karo metais, bet Homerui reikia pristatyti veikėjus, ir antroje giesmėje jis ilgai vardija, koks vadas iš kur atvyko, kas jo tėvai ir seneliai, kiek laivų atsivedė ir kiek karių jais plaukė, kokios tos genties savybės. Paminima ir tai, kas vyko po *Iliados*: būsimų nelaimių nuojauta alsuoja užuominos apie greitą Achilo mirtį ir jo priešininkų trojėnų žūtį. *Iliada* nevaizduoja Trojos užėmimo, bet, žuvus Hektorui, svarbiausiam gynėjui ir tarytum jos simboliui, susidaro įspūdis, kad šventasis Ilijonas žlugo, kad jis dega laidotuvių lauže kartu su vyriausiuoju kariuomenės vadu. Achilui pasitraukus iš mūšio, autoriui atsiranda proga parodyti kitus achajų herojus, kurie būtų nublankę šalia galingojo Pelėjido: Diomedą, Ajantą, Menelają, Agamemnoną, Nestorą ir kitus. Achilui sugrįžus, minėti veikėjai pasitraukia į antrąjį planą. Taigi poeto viskas apgalvota, nieko nėra nereikalingo ar atsitiktinio.

Iliada paženklinta visuotinybės ženklų, nes ji vaizduoja ne tik Trojos karą, bet ir bet kokį, bet kur, bet kokias laikais vykusį, vykstantį ar vyksiantį karą. Šiame epe randame visa, kas apskritai būdinga Arėjo

karalystei: sužeistųjų dejones, kraujo upelius, užkariautojų žiaurumą ir tėvynės gynėjų ryžtą, sėlinančią ar staiga puolančią mirtį, stubbinančią drąsą ir kaustantį išgąstį, keršto ugnį ir laidotuvių raudas, pasiaukojimą ir išdavystę. Karo laimė permaininga. Dzeuso svarstyklės svyruoja: tai kyla, tai leidžiasi. Apgultiems trojėnams švystelėjęs vilties spindulys, kai jie nusiaubė achajų stovyklą ir nustūmė priešus prie laivų, užgęsta žuvus Hektorui. Išsigandę ir jau keletą kartų pasiryžę viską mesti achajai atsisgauna sugrįžus į kovą Achilui.

Poema nevaizduoja taikaus gyvenimo. Joje šmėsteli trojėnų buities vaizdai, tačiau apgulto miesto žmonės neturi normalių kasdienio gyvenimo sąlygų. Kaip ramaus gyvenimo ilgesys nuskamba vienas gražiausių *Iliados* epizodų – Hektoro ir Andromachės susitikimas (*Il.* VI. 390–502), bet ir jis apgaubtas tragiškos nelaimių nuojaautos. Apie tai, kad pasaulis be kautynių gaudesio ir ginklų žvilgėjimo kupinas ir kitų dalykų, primena palyginimai, atkeliavę iš gamtos, iš artojų, piemenų, medžiotojų buities. Menelajas apeina apie žuvusį Patroklą, kaip mykianti pirmavedė karvė apie veršiuką (*Il.* XVII. 3–6), Achilas priekaištauja Patroklui, kad tas ašaroja, tarytum zyzianti ir motinos skverną tampanti maža mergytė (*Il.* XVI. 6–11), achajai bėla nuo dulkių lyg grūdų vėtytojai (*Il.* V. 499–504), nuo Menelajo šarvų strėlė atsimuša kaip žirniai nuo grendymo (*Il.* XIII. 588–592) ir t. t. Palyginimai sujungia karo ir taikaus gyvenimo sferas, ir taip Homeras parodo žmogaus būties vientisumą.

Apie sužalotus ir mirstančius, apie kerštu liepsnojančius vyrus, jų žiaurumą ir negailestingumą poetas pasakoja ramiai, nes žino, kad taip esti ir taip bus, tačiau jis taip pat žino, jog gyvenimas yra harmoningas, ir visur turi būti saikas. Todėl keršto šėlsmas bei didžioji Achilo rūstybė baigiasi Hektoro kūno atidavimu ir sielą palengvinančiomis ašaromis, deramu Trojos vyriausiojo kariuomenės vado palaidojimu.

GRĮŽIMO POEMA

Odisėjos kompozicija sudėtingesnė už *Iliados*: iš pradžių Homeras praneša apie dievų sprendimą liepti Kalipsei paleisti pas ją užklydusį Odisėją ir pasakoja apie Telemacho keliones ieškant tėvo (*Od.* II–IV). Paskui pas fajakus pakliuvęs Odisėjas, kalbėdamas pirmuoju asmeniu, dalijasi prisiminimais apie savo klajones, nuosekliai išdėstydamas, kas jį ištiko išplaukus iš Trojos, kol pateko į tą stebuklingą karaliaus Alkanojo valdomą kraštą (*Od.* IX–XII). Antroje poemos pusėje poetas, žvelgdamas į Odisėjo grįžimą ir kerštą, vėl pasakoja savo vardu.

Galima aptikti teiginių, kad *Odisėja* esanti graikų susipažinimo su jūra istorija ar visuose pasaulio uostuose pasakojamų jūrininkų nuotykių katalogas, pajvairintas negrįžėlio (tėvo, brolio) ieškojimo motyvu, dažnu daugelio šalių folklоре, kad ji yra Rytų ar Afrikos papročius atspindinti poema (Odisėjo lanko epizodas – stepių gyventojų šaudymo iš lanko varžybų dėl nuotakos reliktas; susidūrimas su Polifemu– Afrikos piemenų avino kulto liekana; Ajolas – šumerų legendų kalvis ir pan.). Susidūrus su tokiais tvirtinimais, reikėtų nepamesti kelio dėl takelio, nepamiršti, jog šie motyvai nėra savarankiški, o pajungti svarbiausiai *Odisėjos* temai – grįžimo į tėvynę temai.

Odisėja vaizduoja labai svarbų, net kulminacinį įvykių raidos momentą. Telemachas, pasijutęs subrendęs, sušaukia vyriją ir bando atsi-kratyti Penelopei besiperšančių jaunikių bei įvesti namuose tvarką. Kai tai nepavyksta, leidžiasi į kelionę ieškoti tėvo ar bent ką nors sužinoti apie jį, bet ir čia nieko konkretaus nepeša. Demaskuota ir Penelopės apgaulė, gelbėjusi ją beveik ketverius metus: jaunikiai sužino, kad nak-timis ji išardo dieną išaustą audeklą, kurį baigusi žadėjo už vieno kurio tekėti. Atrodo, kad visos viltys žlugo, ir Penelopė griebiasi paskutinės

priemonės: pasiūlo įtempti Odisejo lanką. Kai viskas kabo ant plauko, staiga sugrįžta Odisejas ir atkeršija nenaudėliams jaunikiams bei jų bendrams.

Odisėja pasakoja ne tik apie Odisejo, bet ir apie visų žymiausių achajų sugrįžimą iš Trojos karo: Nestoro, Menelajo, Diomedo, Filokteto, Idomenėjo. Skaitytojai sužino, koks likimas ištiko Agamemnoną, kaip žuvo Ajantas Telamonidas ir Ajantas Oilidas. Pagrindinis poemos veikėjas Odisejas yra tarsi visų graikų grįžimo simbolis, sutelkęs savyje achajų troškimą grįžti į dešimtį metų nematytą tėvynę. Tačiau grįžti yra nelengva. Nostalgijos kamuojamam Odisejui tenka nugalėti dvejopas kliūtis. Pirmoji kliūčių rūšis – įvairūs pavojai. Audros ir vėtros blaško jo laivyną po visas pasaulio jūras, žmogėdros laistrigonai ir kiklopai, pabaisos Skilė ir Charibdė ryja jo bendražygius. Tik nepaprastas sumanumas ir išradingumas, gebėjimas racionaliai protauti gelbsti Odiseją nuo pražūties. Antroji kliūčių rūšis – svetimų kraštų žadamas turtingas ir laimingas gyvenimas. Pamatęs, kad į lotofagų kraštą patekę svetimšaliai, paragavę saldesnio už medų lotoso, dėl šio gardaus valgio išsižada tėvynės, Odisejas ragina draugus kuo skubiau irtis tolyn nuo jų pakrančių. Kai fajakų karalius Alkinojas pasiūlo likti jo stebuklingoje šalyje, kur ištisus metus žydi ir veda vaisius sodai, kur laivai gali plaukti per miglą ir naktį, kur sidabru bei auksu tviska menės ir kur margamintis klajūnas galėtų gauti į žmonas geraširdę, drąsią ir darbščią jaunutę karalaitę Nausikają, Odisejas nesvyruodamas atmeta šį pasiūlymą. Klausimas „Kokio tu krašto žmogus? Kas tavo tėvai, kur gimtinė?“ – dešimtis kartų skamba *Odisėjoje*. Tėvynę pamiršusį žmogų gali ištikti didelės nelaimės. Gražiakasė burtininkė Kirkė, vaišindama Odisejo draugus, įmaišė į gėrimą kerimųjų žolių. „kad savo šalį užmirštų“ (*Od.* X. 236). Pamiršę tėvynę, jie tapo tarsi nebe žmonės ar pusiau žmonės, ir Kirkė iš jų lengvai atėmė žmonių veidus bei pavidalus, paversdama paršais. Taigi tėvynės meilė Homero epe yra kartu ir priklausymo žmonių giminei rodiklis. Odisejas nepavirto gyvuliu, nes galingajai burtininkei nepavyko jo apgirdyti, nepavyko priversti užmiršti savo šalį. Visi interpretatoriai, traktuojantys Kirkę tik kaip vulgaroką, gašlią moteriškę, turėtų geriau įsiskaityti į Homero tekstą: Kirkė yra daug pavojingesnė, nei atrodo iš pirmo žvilgsnio.

Nimfa Kalipsė, gyvenanti tarp užiančių jūrų nuošalioje salelėje, nuoširdžiai apsidžiaugia audros atbloktu Odisėju. Ji neturi burtų, priverčiančių užmiršti tėvynę, bet, kaip ir Kirkė, apibūdinama epitetu „baisioji“, nes vilioja Odisėją ne tik moteriškais kerais: idant nesiveržtų į savąją Itakę, Kalipsė jam žada kitiems žmonėms nepasiekiamą amžiną jaunystę ir nemirtingumą. Odisėjas išlaiko ir šį sunkų bandymą. Pas Kalipsę jis atsiduria jau pabuvojęs vėlių pasaulyje, pamatęs, jog ten labai nejauku ir liūdna. Homero poemose nerandame kituose antikiniuose veikaluose vaizduojamų šviesių ir laimingų Elisijo laukų kaip atpildo po mirties už didelius žygius ar gerus darbus. Nieko nesitikėdami iš ano pasaulio, epo herojai labiausiai vertina šlovę ir gyvena „idant vaikaičiai ilgai bedalį žmogų minėtų“ (*Od.* XI. 76). Baigę savo dienas, visi mirtingieji atsiduria miglotoje Hado šalyje, ir Achilo šešėlis prisipažįsta Odisėjui, kad jei būtų galima, jis sutiktų žemėje geriau tarnauti pas kokį nors beturtį negu čia karaliauti tarp vėlių. Todėl Kalipsė niekaip nesupranta, kodėl Odisėjas, atsisakęs amžino nerūpestingo gyvenimo, ryžtasi dirbdintis plaustą ir juo leisti į pavojų kupiną šniokščiančią jūrą. Reikėtų pabrėžti, kad Homero Odisėjas nėra koks nors romantiškų idealų besivaikęs jaunikaitis. Tai labai praktiškas, savo naudos niekada nepamirštantis ir jos siekiantis vyras. Tačiau šis vėtytas ir mėtytas racionalistas atsisako turtų, amžinos jaunystės bei nemirtingumo ir nepavargdamas veržiasi į neturtingą, akmenuotą savąją Itakę, visų laikų ir tautų žmonėms labai suprantamai paaiškindamas, jog gimtoji šalis mielesnė už puošniausius namus ir perteklių svetur.

HOMERO KŪRINIŲ VERTIMAI Į LIETUVIŲ KALBĄ.

Graikai buvo įsitikinę, kad darnus žodžio ir muzikos sąskambis žmogaus sieloje žadina harmonijos jausmą ir suvokimą. Dabar antikinis hegzametras verčiamas naujoviškais daktiliais, kuriuos sudaro vienas kirčiuotas ir du nekirčiuoti skiemenys, bei naujoviškais chorėjais, kurie susideda iš vieno kirčiuoto ir vieno nekirčiuoto skiemens. Tačiau jei skaitydami Antikos veikalus pasistengsime taisyklingai ištarti visus ilguosius lietuviškos eilutės balsius, hegzametras darysis melodingesnis, lėtesnis, panašesnis į antikinį, ir mums bus lengviau įsivaizduoti akląjį Homerą, kurį graikai dažnai vadino tiesiog poetu ir, neminėdami vardo, suprasdavo, apie ką kalbama, nes suvokė, jog niekas niekada jo nepralinks, jog visų laikų eiliuotojai bus tik kūrėjai, renkantys, pasak vaizdingo Antikos posakio, tik trupinius nuo Homero stalo.

Lietuviškai Homeras pirmą kartą prabilo 1921 m., kai Jonavos gydytojas Jeronimas Ralys išvertė *Odisėją*. Vertėjas gimė 1876 m. Kelmės rajone, Antkapinio kaime. Ištroškęs mokslo darbščių valstiečių sūnus įstojo į Šiaulių gimnaziją, kur jį ištiko nelaimė: per kūno kultūros pamoką berniukas susilaužė stuburą ir visam gyvenimui liko kuprotas. Fizinis trūkumas neatskyrė jo nuo žmonių: amžininkai prisimena J. Ralį buvus draugišką, smagų ir nepaprastai šviesų žmogų. Baigęs Maskvos universiteto Medicinos fakultetą, kuriame mokydamasis aktyviai dalyvavo lietuvių veikloje prieš carizmą, gavo pasiūlymų užimti labai pelningas vietas, tačiau troško darbuotis tėvynėje ir sugrįžo į Lietuvą. Baigęs versti ir išleidęs *Odisėją*, ėmėsi *Iliados*, bet jos baigti nespėjo, nes 1921 m. pabaigoje mirė. Laiko tėkmė nutrynė ir užgožė daugelį smulkmenų, bet neleido nublankti vertėjo asmenybės spindesiui. J. Ralys, kaip ir jo verstasis Homeras, mums, vėliau į šį pasaulį atėjusiems,

pamažu pradeda tapti legenda, kuri labiausiai pabrėžia nepaprastą vertėjo kantrybę ir atkaklumą.

Antrasis Homero vertėjas yra Antanas Dambrauskas, gimęs 1910 m. Norkūnų kaime, Rokiškio rajone. 1936 m. jis baigė Kauno Vytauto Didžiojo universitetą ir mokytojavo Kaune. 1945–1956 m., kaip ir daugelis lietuvių, buvo nekaltai kamuojamas Sibiro ir Kazachstano lageriuose. Perėjęs visas nelaisvės negandas ir grįžęs į Lietuvą, 1956 m. pradėjo vertimo darbus ir nuveikė nepaprastai daug, išversdamas svarbiausius antikinės literatūros veikalus: abu Homero epus, Sofoklio tragedijas, Vergilijaus *Eneidą*, Ovidijaus *Metamorfozes*, graikų ir romėnų komedijų ir kitų smulkesnių kūrinių.

Iš pradžių A. Dambrauskas redagavo naujai leidžiamas J. Ralio ir kitų verstas Homero poemas, paskui išvertė jas pats. J. Ralys suspėjo išversti beveik penkiolika *Iliados* giesmių. Likusį tekstą išvertė ir visą vertimą poredagavę 1930 m. išleido Sofija Čiurlionienė-Kymantaitė, Pranciškus Žadeikis, Jurgis Talmantas. 1962 m. A. Dambrauskas redagavo minėtų asmenų vertimą, o 1981 m. paskelbė savojo *Iliados* vertimo variantą. J. Ralio atliktas *Odisėjos* vertimas buvo pakartotas 1937 m. ir 1948 m. A. Dambrauskas redagavo 1964 m. dar kartą leistą J. Ralio vertimą, o 1979 m. išleido savo verstą *Odisėją*.

Taigi abu Homero epai į lietuvių kalbą yra išversti po du kartus. Didžiausias Europos poetas yra tapęs mūsų turtu, pro kurį nereikėtų praeiti, nes, pasak graikų filosofo ir oratoriaus Diono Chrisostomo, kiekvienas iš Homero gausime tiek, kiek sugebėsime pasiimti.

Dalia Dilytė

ΙΛΙΑΣ

Μῆνιν ἄειδε, θεὰ, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
οὐλομένην, ἣ μυρί' Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
οἶωνοῖσί τε πᾶσι· Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή·
ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
Ἀτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.

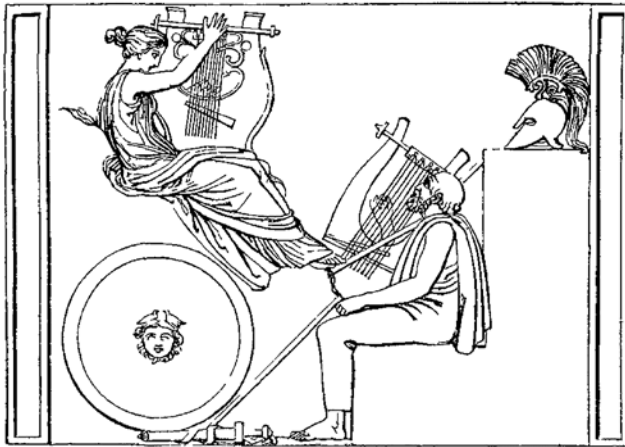

PIRMOJI GIESMĖ

MARAS STOVYKLOJE. ACHILO PYKTIS

- Pyktį Pelėjo sūnaus Achilo, deive, giedoki,
Baisų piktumą, kuris tiek negandų nešė achajams.
Tūkstančių vyrų sielas galingas nuvaręs į Hadą,
Juosius pačius laukuos šunims tąsyti paliko
5 Ir vanagams puotaut (taip Dzeuso buvo žadėta)
Kai susibarę tuomet pikti iš vyrijos išėjo
Vadas vyriausias Atreidas ir dievui prilygstas Achilas,
- Kokis gi dievas juos taip supykde ir vaidą sukėlė?
Deivės Letos ir Dzeuso sūnus: ant Atreido iširdęs,
10 Pasiuntė ligą jisai į stovyklą, ir mirė herojai,
Nes Agamemnonas Chrido, jo žynio, pagerbt nemokėjo.
Prie greitaskriejų achajų laivų prisiartinęs, Chridas
Dukterį prašė paleist ir išpirką gausią priimti.
Rankoj ant aukso lazdos iškėlęs aikščiai vainiką
15 Šaulio taiklaus Apolono, jis meldė sūnus achajų,
O pirmučiausia abu Atreidus, rikiuotojus vyrų:
„Šviesūs Atreidai ir lygiai visi gražiauliai achajai!
Aukšto Olimpo dievai visagaliai teleidžia jums veikiai
Pilį Priamo išgriaut ir grįžti sveikiems į tėvynę!
20 Dukterį mielą tik man atiduokite, išpirką imkit
Ir Apoloną šventai, Kronido sūnų, pagerbkite.“
- Taigi danajai visi tam pritarė, žmogų atjautė:
Pridera žynį pagerbt ir išpirką brangią priimti.

- Tik Agamemnonas vienas širdy nepatenkintas liko,
 25 Senį pavarė piktai, rūstingu žodžiu palydėjęs:
 „Seni, žiūrėk, kad tavęs prie aukštųjų laivų neregėčiau
 Nei stoviniuojant dabar, nei kitą kartą atėjus.
 Nebepagelbės tuomet tau lazda nei Foibo vainikas.
 Tavo dukters nepaleisiu: ateis jai žiloji senatvė
 30 Arge mūsų namuos, toli nuo tavęs ir tėvynės,
 Vaikščiojant apie stakles ir guoly manim pasidžiaugiant.
 Eik sau, nepykdyk ilgiau, kad sveikas namo parkeliautum.“

HOMERAS KREIPIASI Į MŪŽĄ

- Taip jis kalbėjo, ir Chrisas pabūgęs jo žodžio paklausė,
 Greitai nutilo, krantu vis šniokščiančių marių patraukė
 35 Ir, kiek paėjęs tolyn, karštai pradėjo maldauti
 Jis Apoloną galingą, gražplaukės Letonės gimdytą:
 „O! išklausyki tu, sidabralanki, kurs Chrisę globoji,
 Amžiais Tenedą valdai ir Kiloj šventoj viešpatauji!
 Jeigu kadaise puošiau tau mielą šventovę, Smintėjau,
 40 Jeigu ant aukuro kroviau kadais tau kulšis riebiausias
 Jaučių ir lygiai ožkų, – tu šiandien maldą išgirski
 Ir atmokėki strėlėm už ašaras mano danajams.“

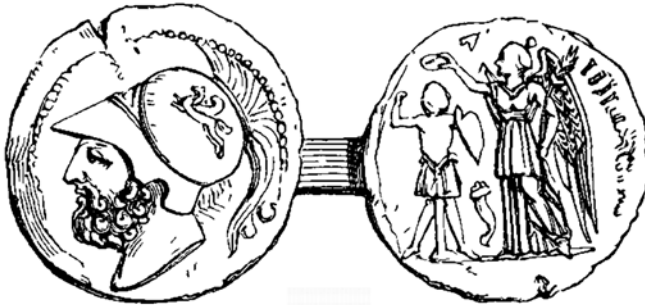
Šitaip maldavo žynys. Jo maldą Foibas išgirdo.
 Taigi iširdęs tuojau nuo Olimpo viršūnių pašoko

- 45 Su strėline už pečių ir kilpiniu savo taikliuoju.
Strėlės nespėjo žvangėt, kai skuodė, paspartinęs žingsnį,
Perimtas pykčio nuožmaus. It naktis apsiniaukęs, atskriejo
Ir, atokiau nuo laivų atsisėdęs, tuoj strėlę paleido.
Veriančiu širdį balsu sidabro lankas suskambo.
- 50 Šūviai pirmieji mulus ir šunis greituosius pataikė.
Tuosyk mirtingas strėles šaulys atsuko į žmones.
Vienas prie kito laužai su lavonais ėmė liepsnoti.
- Zvimbė devynias dienas Apolono strėlės stovykloj,
O jau dešimtą karius į vyriją suprašė Achilas.
- 55 Įkvėpė jam širdin Hera baltrankė tą mintį.
Jai mat pagailo danajų, išvydus, kaip baisiai jie žūsta.
Kai susirinko visi ir užėmė vietą kiekvienas,
Priekin išėjo tuomet greitakojis Achilas ir tarė:
„Aš jau, Atreide, manau: reikės vėl klajoti po jūras,
- 60 Grįžtant atgal į namus, jei kas nuo mirties dar ištrūksim,
Jei neišklos achajų visų kautynės ir maras.
Taigi paklauskim dabar mes kokį žiniuonį ar žynį,
Arba spėjiką sapnų (ir sapnas ateina iš Dzeuso), –
Lai pasakys, ko taip Apolonas skaistuisi įširdo?
- 65 Įžadų jam netesėjom kada ar gal hekatombės?
Gal jis ėriukų, o gal ožkų aukojimą kvapų
Teiktusi šiandien priimt ir marą nuo mūs atitolint.“
- Šitai pasakęs, jisai atsisėdo. Tuosyk pakilo
Testoro vaikas Kalchantas, geriausias būrėjas iš paukščių,
- 70 Regintis aiškiai, kas bus ateity, kas yra ir kas buvo.
Jis ir achajų laivams Ilionan kelią atvėrė
Aiškiaregystėm savom, skaistaus Apolono duotosiom.
Gera norėdamas jiems, Kalchantas prabilo ir tarė:
„Man tu, Achilai, liepi, numylėtini Dzeuso, paaiškint
- 75 Priežastį šaulio taiklaus, Apolono galingo, rūstybės,
Ją pasakyti galiu, tik tu pažadėk ir prisieki,
Kad iš visos širdies man žodžiais ir kumščiu padėsi,
Kai ant manęs kris pyktis žmogaus, kuris galingiausias

- Tarpu argiečių visų ir kurio taip klauso achajai.
- 80 Esti valdovo viršus, kai ant prasto žmogaus apmaudauja.
 Jei ir pajėgtų užgniaužti dar tądien savo rūstybę,
 Apmaudas lieka širdy, kol, gavęs progą, nugiežia.
 Apsigalvoki todėl, ar galėsi mane tu apginti.“
- Jam atsakydamas, tarė tuomet greitakojis Achilas:
- 85 „Drąsiai čia visa kalbėk, ką dievas tau šnibžda į širdį.
 Dėlei Kronido sūnaus Apolono, kurio tu šaukiesi,
 Skelbdamas valią dievų danajams, Kalchantai, būk tikras:
 Kolei aš gyvas esu, kol akys man regi pasaulį, –
 Niekas danajų nedrįs čionai, prie laivų gaubtašonių,
- 90 Rankos pakelt prieš tave, net jei Agamemnoną patį
 Tu paminėtum, kuris taip didžiuojas esąs čia vyriausias.“
- Drąsą atgavo dėl to ir beydis pranašas tarė:
 „Ne dėl maldų netesėtų, ne dėl hekatombės šventosios, –
 Pyksta dėl žynio, kurį Agamemnonas skaudžiai užgavo,
- 95 Neatidavęs dukters ir išpirkų Chriso neėmęs.
 Negandą šitą dėl to užleido ir leis Apolonas,
 Neatitolins šio maro baisaus jis tol nuo danajų,
 Kol žvitriaakės mergaitės be išpirkų tėvui mielajam
 Neatiduosim ir dar hekatombės Chrisės šventovėn
- 100 Mes nenuvešim, – tuomet išklausytas bus mūsų meldimas.“
- Šitai pasakęs, jisai atsisėdo. Tuosyk išėjo
 Priekin Atrėjo sūnus Agamemnonas, vadas vyriausias,
 Perimtas pykčio: rūstybė baisi paniurusią širdį
 Staigiai užtvindė, o akys tarytum liepsna sužaubavo,
- 101 Jis, į Kalchantą piktai pažiūrėjęs, prabilo ir tarė:
 „O tu nelaimių šaukly! Kada pasakei man ką gero?
 Tavajai širdžiai smagu tik negandus vis pranašauti,
 Žodžio geresnio iš tavo burnos negirdėjome niekad.
 Štai ir dabar tu danajams sakai kaip šventą teisybę,

- 110 Jog taiklingasis šaulys dėl to jiems negandus siunčia,
Kad nenorėjau priimt aš išpirkų senio brangiųjų
Už Chriseidę jaunutę, kurią man taip gera turėti
Savo namuos, jinai pranašesnė už Klitaimnestrą,
Manąją žmoną. Tikrai Chriseidė už ją ne menkesnė
- 115 Povyza nei gražumu, darbais nei išmanymu savo.
Betgi aš ją atiduoti galiu, jei sakot – taip reikia,
Idant išliktų gyvi man vyrai ir niekas nežūtų.
Vietoj šio dovio tačiau man duokite kitą, kad vienas
Aš be dalies tarp argiečių nelikčiau, juk taip nepritinka.
- 120 Regite patys visi, kaip grobis man slysta iš rankų.“
- Jam atsakydamas, tarė šviesus greitakojis Achilas:
„O garbingasis Atrėjo sūnau, tu gobše iš gobšų!
Kaipgi tau dovaną duos narsieji sūnūs achajų?
Sandėlio bendro nėra, kur liekamas lobis gulėtų:
- 125 Visa, ką pelnėm, kur pilį išgriovę – seniai padalinta.
Jeigu kas duota, atimt iš žmogaus – juk gėda didžiausia.
Dievui palenkti gražink tu mergaitę, o tau mes, achajai,
Trigubai gal ir keturgubai juk atmokėsime, kai Dzeusas
Duos storasienei Trojos tvirtovę paimt ir išgriauti.“
- 130 Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Nors išmintingas labai ir narsus kaip dievas, Achilai,
Bet negudrauki: manęs neįtikinsi tu nei apgausi.
Savo laimikį norėtum turėt, o aš, jo netekęs,
Tyliai sėdėti galiu? Mergaitę liepi atiduoti.
- 135 Betgi tuomet man kitą teduos narsieji achajai,
Lygiai patinkamą širdžiai, kad šitą galėtų atstoti.
Jeigu neduos man jie – aš pats pasiimsiu nuėjęs
Tavąją gal ar Ajanto, arba Odisejui paskirtą, –
Imsiu ir vesiuos, nors tas apmaudaus, pas kurį pasisuksiu.
- 140 Bet apie tai ir vėliau kada nors pakalbėti galėsime.
Šiandien gi juodąjį laivą greičiau nuleiskim į jūrą,

- Reikiamą skaičių yrėjų surinkim, į jį hekatombę
 Šventą suginkim, tuomet Chriseidę gražveidę pakviesim
 Sėsti laivan. Jo vadas tebus kas nors iš tarybos:
 145 Idomenėjas, Ajantas arba Odisėjas šviesusis.
 Štai net, Peleidai, tu pats, smarkiausias iš vyrų smarkiųjų,
 Ėmęs nuvežki aukas ir išmelski mums Foibo malonę.“

ARĖJAS

- Jam, pažiūrėjęs skersom, greitakojis Achilas atsakė:
 „Suktas gobšūne, seniai palydėjęsis gėdą visokią!
 150 Kas gi achajų norės širdingai tavęs paklausti,
 Kelią keliauti kada ar stoti į kovą su priešais?
 Trojon kariaut su plačiai pagarsėjusiais ietim trojėnais
 Atplaukiau ne dėl savęs – jokių man skriaudų nepadarė:
 Jaučių jie man nepagrobė nei mano žirgų nenuvarė,
 155 Lygiai kaip Ftijoj, plačioj ir duona maitinančioj vyrus,
 Netrypė javo brandaus, nes tarpas tarp mūsų begalinis,
 Kyšo migloti kalnai, ir šniokščia marios beribės. –
 Vykome čion dėl tavęs, besarmati, kad būtų tau džiaugsmo.
 Dėl Menelajo garbės ir dėlei tavosios, šunsnuki,
 160 Ėjom prieš Troją, tačiau to suprast ir įvertint nenori.
 To negana: grasai dar manąją dalį atimsiąs,
 Ją nelengvai užsidirbau, ją man pripažino achajai.
 Lygios dalies su tavim nėsyk negavau, nors achajams
 Sekės ne vieną išgriaut trojėnų pilį turtingą.
 165 Kur tik reikėdavo nešt kautynių naštą sunkiausią –
 Nešdavo mano pečiai; o grobio dalyboms atėjus –

- Tau vis didžioji dalis, o aš su maža, kad ir brangia,
Grįždavau prie laivų, nuilsęs smarkiai per mūšį.
Plauksiu į Ftiją dabar, nepalygint geriau man atrodo
170 Grįžti namo riestanosiais laivais, nei čia pasilikus
Būti paniekintam vis ir tau dar didinti turtą.“
- Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Bėk sau, jei tavo širdis taip liepia, aš nemaldausiu,
Kad pasiliktumei čia dėl manęs: ir taip man užtenka
175 Mokančių gerbti mane, svarbiausia – Dzeusas mūs pusėj.
Tikras pabaisa tu mums tarp Dzeuso augintų karalių:
Vien tik kivirčiai, karai ir žudynės tau mielos, malonios.
Jei tu be galo narsus – narsumą davė tau dievas.
Grįžęs namo su savo laivais ir vyrais savaisiais,
180 Mirmidonus valdyk – aš tavęs nė pažinti nenoriu,
Tavo rūstybė nė kiek nebaisi, ir tau pasakysiu:
Jei Apolonas skaistus man atima nūn Chriseidę,
Aš ją patsai su savo laivu ir vyrais savaisiais
Chrisėn parvešiu ir tuoj Briseidę gražveidę, tau duotą,
185 Į palapinę nuėjęs, paimsiu, tuomet tu žinosi,
Kiek už tave galingesnis esu, kad ir kitas bijotų
Lygiu laikyti save su manim ir neprieštarautų.“
- Taip jis kalbėjo. Peleidui net kvapą užgniaužė piktumas,
Daužės tvirtojo krūtinės širdis, ir kankino dvejonė:
190 Ar kalaviją, čia pat prie šono kabantį, stverti
Ir išvaikyti visus, Agamemnoną vietoj nudėjus,
Ar nesiduoti rūstumui ir tramdyti širdį užgautą.
Kol jis taip svarstė širdy ir, protu nevaliojęs nuspręsti,
Griebėsi už kalavijo, – iš aukšto dangaus nusileido
195 Deivė Atėnė staiga, Hera baltrankė ją siuntė,
Nes ji mylėjo abu ir abiem jais rūpinos lygiai.
Garbinius jo rusvus palytėjo Atėnė priėjus,
Matoma jam vienam, kiti neregėjo nė vienas.
Baisiai nustebo Achilas ir tuoj atsigręžęs pažino
200 Deivę Paladę Atėnę, jo akys tik sužaižaravo,
Kreipėsi greitai į ją ir tarė žodžiais sparnuotais:

ATÈNĖ MĖGINA NUMALDYTI ACHILO PYKTĮ

- „Ko, dukterie tu aigidvaldžio Dzeuso, čia vėl atkeliauji?
Ar pamatyti, kaip jau Agamemnonas baisiai išpuiko?
Bet pasakysiu aš tau, ir tai atsitiks iš tikrųjų:
205 Galvą jis greit palydės per tą išdidumą besaikį.“

- Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Tavo rūstybės, jei tu paklausytum, sušvelninti leidaus
Šiandien iš aukšto dangaus. Hera baltrankė man liepė,
Lygiai ji myli abu, ir abiem ji rūpinas nuolat.
210 Baik tu kivirčą tuoju ir rankom neimk kalavijo,
Žodžiais piktais išvainoki verčiau, bet rankos nekelki.
Dar pasakysiu aš tau, ir tai atsitiks iš tikrųjų:
Trigubai tiek dovanų gražiausių už nuoskaudą šitą
Tau atiteks, tik valdytis mokėk ir mūsų klausyki.“

- 215 Jai atsakydamas, tarė šviesus greitakojis Achilas:
„Judviejų žodį turiu aš, deive, pagerbt ir įvykdyt.
Norint liepsnoja širdis iš piktumo, geriau paklausysiu.
Kas pasikliauja dievais, to balsas pasiekia jų ausį.“
Tarė ir prie rankenos sidabrinės ranką sulaikė,
220 Grūdo atgal į makštis kalaviją ir žodžio paklausė
Deivės Paladės Atėnės, kuri parskubėjo Olimpan,
Kur su kitais dievais aigidvaldis Dzeusas gyvena.

O Pelėjonas ir vėl rūstybės pritvinkusiais žodžiais
Į Agamemnoną kreipės ir pykčiui neleido atlyžti.

- 225 „Vynaplempy tu šunio akim ir elnės narsybe!
Tau nei su vyrais kitais į kovą stoti šarvuotam,
Nei kur į pasalą eiti drauge su rinktiniais achajais
Niekad nebuvo drąsos. Baisiau tai už mirtį atrodo.
Aišku, jog žymiai geriau plačioj achajų stovykloj
- 230 Dovaną plėsti iš to, kas priešingą žodį pasakė.
Lengva atimt iš žmonių tau, valdant pastumdėlių būrį.
- Jeigu, Atreide, ne jie – tai galas būtų niekšybėms.
Betgi aš tau pasakau ir didžią priesaiką duodu,
Šiąja prisiekiu lazda, kuri nei šakelių, nei lapų
- 235 Nebeišleis daugiau – kalnuos pasiliko jos šaknys,
Ir nebekraus žiedų, nes vario peilis nudrožė
Žievę su lapais seniai, ir šiandien ją sūnūs achajų
Rankoje laiko, kai daro teismus ir įstatymus gina
Dzeuso vardu – štai šioji lazda bus priesaika mano:
- 240 Greitai Achilo geste pasigedę ilgėsis ir šauksis
Sūnūs achajų visi, o tu nepadėsi jiems niekuo,
Kad ir širdingai norėtum, kai žus jų pulkai nuo galingo
Vyržudžio Hektoro rankos. Tuomet gi tu graušies ir pyksi
Pats ant savęs, kad gerbt nemokėjai narsiausio herojaus.“
- 245 Šitai pasakęs, Peleidas į žemę nutrenkė lazda,
Aukso vinim padabintą gražiai, ir pats atsisėdo.
Priešais sėdėdamas, niršo Atreidas. Tuomet pasikėlė
Nestoras saldžiabylys, kalbėtojas Pilo balsingas.
Liejosi jam iš lūpų kalba, saldesnė už medų.
- 250 Jo akyse dvi kartos žmonių trumpaamžių jau buvo
Baigę dienas: kas prieš jį Pile šventajame gimė
Ir kas užaugo su juo. Nūn valdė jis trečiąją kartą.
Gera norėdamas jiems, senelis prabilo ir tarė:
„Oi oi oi! Baisūs vargai į Achajos žemę ateina!
- 255 Tai pasidžiaugtų Priamas ir jojo vaikai su vaikaičiais,
Lygiai trojėnų visų pašoktų širdys iš džiaugsmo,
Jei sužinotų, kaip jūs čia keliat vaidus susipykę,

- Judu – pirmi ir danajų taryboj, ir stoję į kovą.
Tad paklauskite, gerai jaunesni už mane jūs abudu.
- 260 Laimę turėjau kadais bendrauti su herojais, narsesniais
Netgi už jus, ir niekas manęs nepaniekino niekad.
Vyrų tokių daugiau nemačiau ir gal nematysiu,
Kaip Peiritojas kad buvo, rinktinių vadas Driantas
Ar Kainėjas, Eksadijas ar Polifemas šaunusis.
- 265 Lygų dievams Aigeidą Tesėją taip pat esu matęs.
Buvo galiūnai tikri tarp žemėj augusių vyrų.
Buvo galiūnai visi ir kovot su galiūnais turėjo,
Su pamėklėm kalnų, ir mušė jas nemaloningai.
Tuosyk aš jiems į talkąėjau, atkeliavęs iš Pilo,
- 270 Iš tolimosios Apijos žemės (jie šaukės pagalbos),
Ir, kiek valiojau, kovot jiems padėjau. O šiandien jau niekas
Žemėj gyvenančių vyrų į kovą prieš jas nebestotų.
Vertino patarimus ir mano žodžio jie klausė.
Tad paklauskite ir jūs, į naudą išeis patarimas.
- 275 Nors tu, Atreidai, esi galingesnis, mergaitės neimki,
Leisk, tegu turi, ką sūnūs achajų skyrė jo daliai.
Betgi, Peleidai, ir tu įtūžęs nešok prieš karalių:
Dar neturėjo lig šiol nešiojantis skeptrą karalius
Niekad tokios garbės, kaip Dzeusas davė Atreidui.
- 280 Tu narsingesnis esi, nes tavo motina deivė,
Betgi valdžios jis turi daugiau: jo tūkstančiai klauso.
Susivaldyk, Agamemnonai, tu, maldauju širdingai,
Ir nebenirški daugiau ant Achilo, kuris juk tvirčiausias
Mūras achajų visų per karą šį nelaimingą.“
- 285 Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Viskas teisybė, tėvuk, kalbi tu labai išmintingai.
Betgi štai šitas žmogus už visus jau dedas vyresnis,
Vienas valdyti visus ir viską tvarkyt užsimanė,
Nurodinės ir ten, kur jo aš klausyt negalvoju.
- 290 Jei amžinieji dievai jį padarė ietim galingą,
Argi jau leido dėl to užgaunančiais žodžiais švaistytis?“

Skaitykite likusius
958 iš **992** puslapių,
įsigiję šią knygą

www.obuolys.lt

KITI KNYGŲ FORMATAI:

klausykla.lt

**Audio
knyga**

**Elektroninė
knyga**

DU EPAI, TAPĘ VAKARŲ KULTŪROS PAMATU

Du garsiausi visų laikų epai – pasakojimai apie karą ir sugrįžimą, šlovę ir netektį, žmogaus kovą su likimu ir dievų rūstybę.

Iliada ir Odisėja – kūriniai, davę pradžią Vakarų literatūrai. Jų herojai, siužetai ir idėjos jau daugiau kaip du su puse tūkstantmečio gyvena pasaulio kultūroje ir tapo įkvėpimu ne vienam menininkui ir rašytojui.

Iliada nukelia prie Trojos sienų, kur verda dešimtmetis karas, kur Achilo rūstybė tampa galingesnė už armijas, dievai nuolat kišasi į žmonių likimus, o garbė ir šlovė brangesnės už gyvybę.

Odisėja seka ilgą Odisejo, vedamo vienintelio troškimo – sugrįžti į Itakę, kelią namo – per audras, pagundas, pabaisas ir dievų pinkles.

Karas ir sugrįžimas. Pyktis ir ilgesys. Herojiška šlovė ir žmogaus ištvermė.

Du nemirtingi graikų dainiaus epai –
viena amžina kelionė namo

Skaityk.
Komentuok.
Sek.

linktree.com/obuolys.lt

ISBN 978-609-484-990-9

Grožinė literatūra > Klasika

(Vilnius, 2023 m. 6 spalio)

SKAITANTIS ŽMOGUS VRA GRĄŽUS

